

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 47.
Correspondențele sânt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refușă. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiu, în 25 Novembre, 1887.

III.

(O.) Am dis în numărul trecut, și repetăm, că o strașnică parte a crizei, pentru ce românii noștri inteligenți își părăsesc în mase patria mamă și trec în România, cade asupra sistemului, asupra desbinării dintre maghiari și români, care atât de stricăcioasă ne este ambelor popoare.

Dar în sfârșit lucrul trebuie luat odată, cum este, și noi trăgându ne seama cu toate împregiurările, avem datorința de a face ca răul să încete, ori cel puțin să se alineze. Ear câtă vreme nu facem tot ce ne stă în putință în acest sens, restul de vină este al nostru. Pe noi are să ne facă viitorul responsabili pentru urmări.

Nu mai incapa indoială. Dacă am avea noi românii instituțiuni naționale de ori ce soiuri într'un număr corespunzător numerosității noastre, în cari să ne putem fructifica capitalul viu al elementului nostru inteligent întreg, — emigrațiunea în România ar avea să încete sau cel puțin să scadă într'o măsură însemnată.

Câtă vreme tinerii noștri nu-și află cuvenita subsistență între români, dela români și pentru români, calamitatea emigrațiunii în România va rămâne o cestiune deschisă.

Resultă din aceste premise, că suntem chemați chiar noi a discuta în principiu asupra mijloacelor de îndreptare, — a treia și ultima întrebare, asupra căreia am promis în articolul I să ne dechiarăm.

Am trecut noi peste dificultățile începutului pe terenul regenerării noastre naționale, am trecut, dar nu demult, astfel încât mai că nici nu suntem în stare ai amuți pe aceia, cari afirmă, basați pe puternice cuvinte, că încă și aji numai în studiile primitive ale începutului suntem.

Ori cum ar fi, un lucru stă: cu cât suntem mai mult în stadiile începutului, cu atât curentul în mișcare se poate mai ușor dirige și ține pe cărarea, care conduce la rezultate sănătoase. Căci eșit odată odată din orbearile începutului și intrați pe o cale sigură, schimbarea direcțiunii este foarte anevoioasă, ea se poate produce numai prin reacțiuni puternice.

La tot cazul însă condițiile la noi sunt încă de natură foarte accesibilă pentru îndreptări.

Și acesta este un mare favor.

Distinsul nostru critic și literat, dl Maiorescu, a dis în repetite rânduri, că noi ne-am apucat de regenerația noastră națională și literară de sus ca să ajungem în jos, ne-am făcut dintăiu coperișul clădirii, înainte de ce ne-am fi apucat de zidirea fundamentului. D-Sa a ilustrat aceasta aserțiune a D-Sale, cu o serie întreagă de studii asupra stării noastre sociale și literare. Așa încât aji adevărul exprimat de dl T. Maiorescu este preste tot recunoscut și are drept consecință, că am început a ne îngriji mai cu temei de fundamente, de lucruri de valoare internă, căci lustrul estern de sine are să urmeze.

Nu mai într'o direcțiune pare că nu facem de loc îndreptări intenționate. Înțelegem echilibrul nostru social.

Ce facem noi de present și ce am făcut în trecut pentru stabilirea unui echilibru între masele brute ale poporului nostru și între classa inteligentă?

La început lucrul era de sine înțeles. Aveam să ne creăm o classă inteligentă, căci ea ne lipsia aproape cu desăvârșire; ear câtă vreme ne-a lipsit, nu putea fi vorba de echilibrarea ei cu masele poporului, tocmai pentru că lipsia prin ea un factor al echilibrului. Dar creat odată acest factor, cestiunea echilibrului este pusă pe tapet.

Și nimeni credem, nu va trage la indoială, că classa inteligentă ne este aji creată.

Ei bine. Cum am încercat dar să echilibrăm acest nou element social cu cel vechiu, cu masele poporului? Dar mai concret: ce am făcut pentru de a face superflua emigrațiunea fraților noștri dela noi?

Foarte puțin. Și, și acest puțin de multe ori în vederea altor scopuri, ear nu în al acestuia.

În raport cu alte popoare din țările coroanei sftului Stefan, noi dăm poate cele mai multe stipendii sau burse pentru tinerii, ce se dedică la studii academice. Avem funțiuni foarte frumoase înființate de bărbați pioși și cu tragere de inimă către națiune, fructele căror le întrebuițăm tot pentru de a ne cresce o inteligență.

Și facem întocmai. Crescem inteligență frumoasă, inteligență multă, dar ca să-i creăm acestei inteligențe condițiile de existență, ca să-i îngrijim și designăm locul, la care are a se lupta și a se susține, — asta este, de care prea puțin ne am îngrijit,

Ear câtă vreme nu facem aceasta, echilibrul nostru social este conturbat, masa inteligenții no-

stre alungată preste hotară, ear sutele de mii date în formă de burse — pentru noi imediat — de prea puțin folos.

Să creăm instituțiuni nouă românesci, și cu deosebire cele vechi să le îmbunătățim, să facem ca cei cari absolvează fie academici, clerici sau pedagogi să-și afle după absolvare aplicarea cuviincioasă.

Cine se crede în poziția fericită de a putea da pentru binele neamului seu din avutul seu — deee pentru crearea condițiunilor de esistență ale inteligenții române, deee unul pentru o scoală aci, altul pentru o parohie acolo, al treilea pentru cutare instituțiune culturală, economică, socială, — și el ne va face un serviciu de o mare însemnatate. Căci numai așa putem să ne ferim de o crasă socială, și în fine numai așa poate fi vorba de stabilirea echilibrului nostru social!

Lucrând astfel, clădim ceea ce ne lipsesce, fundamentul. Și — repetăm — lustrul are să urmeze de sine.

Revista politică.

Vestea, că în capitala monarhei noastre se iau grave dicisuni pentru soartea imperiului, a străbătut ca fulgerul în toate părțile. Lucrurile, așa cum se desvoaltă însuflă îngrijiri, ele sunt simptomele unui infricoșat războiu. Majestatea Sa monarhul a aménat că ătoria la Pesta, deoarece comandantii de corp au ținut conferințe în cestiuni militare sub conducerea Maj. Sale. Archiducele Albrecht special a fost chemat din Arco la Viena și a avut mai multe întruniri cu Kalnoky, ministrul de esterne și cu Bylandt, ministrul de războiu. Scopul acestor întruniri este, ca să se hotărească, ce măsuri să ia monarhia noastră contra Rusiei.

Rusia încă de mult și concentra armata la granița nord-estică a monarhei noastre, dar pentru ca pacea europeană să nu se vadă amenințată, adeseori se desmintiau scirile despre concentrările de trupe rusesci. Aji însă aceste concentrări însuflă mari îngrijiri. Tonul foilor din capitală e de tot serios. Astfel „Fremdenblatt“, organul ministrului de esterne, ocupându-se de aceasta cestiune delicată, constată, că scirile sosite despre concentrarea trupelor rusesci la graniță nu sunt numai născociri a foilor polone, ci ele se basează pe adevăr și constată tot odată și necesitatea de a se lua măsuri de ap-

FOIȚA.

Mama lui Ivan Turgeneff.

(Incheere.)

Dna Barbara plecă la Moscva; Agata trebuia să-și urmeze după două zile. Îi vinia cu greu să se părăsească copiii, dar ea se decise totuși pentru a nu supăra pe stăpâna. În ziua următoare, după sosire, în momentul d'a servi thea, ea stătú pe loc.

— Ce-ți este? întrebă Barbara Petroffina.

— Doamnă respunse sêrmana femeii cu o voce stinsă, am adus cu mine toți copiii... te rog... nu puteam....

— Ce copii? ce-mi spui?

Agata cădú în genunchi.

— Doamnă în numele lui Djeu, îndură-te, permite-mi de a-i ține aici. Vă voi servi și și noapte permite numai să rămână, ca să pot sci cum...

— Eși! strigă Barbara.

— Doamnă nu voi eu eși fă cu mine ce'i vrea. Dta asemenea ai avut doi copii? Ce vor face ai mei fără mama lor? Nu cer decât un lucru dela măriia ta; nu-mi lua copiii. Și sêraca creatură se târăie în genunchi până lângă fotoliul stăpânei sale.

— Eși! repetă Barbara.

— Mamă, mamă! striga fca sa adoptivă cu ochii inundați de lacrimi.

— Cum cutezi să plângi?

Mânia Barbarei se întoarse contra copilului care auđi scâpându-i aceste vorbe teribile:

Voiu face cu tine ce-mi va plăcé, te voiu trimite la sat cu servitorii și pe copii îi voiu pune în institutul copiilor găsiți....

— La sat, în Siberia, unde vei voi; dar numai cu copii mei, se ruga Agata tot în genunchi.

Dna Barbara sună clopoțelul violent, două femei veniră.

Duceți-o, duceți-o, legați-o.

Agata apucată d'o nebunie nu se mai putú stăpâni; când femeile o atinseră, ea strigă: Ești o tigroaică.

— Tăcere! striga stăpâna, sau te voiu pedepsi. O veți pune în închisoare.

— Ori unde vei voi dar mai întâiu trebuie să șcii, că mai bine-mi voiu sugruma copiii de cât să-i părăsesc.

— Nebună, nebună! urla Barbara, crâșnind din dinți.

— Agata, vino, te rog, murmură nna dintre femeii. Nenorocita făcú câțiva pași cătră ușă, dar deodată se întoarse de nou cătră Barbara; blânda sa față devenise amenințătoare, ochii-i scânteiau.

— Doamnă, disese ea, am fost și pentru Dta și pentru bărbatul Dtale servitori credincioși și devotați, dar după o nebună numai sunt servitori, ci numai sclavi!

O scenă înspăimântătoare urmă acestor vorbe. Barbara se ridică apucă pe Agata cu unghiile de o mână și cu cealaltă o isbi, când deodată ea cădú

grămadă de un atac de nervi. În seara aceea chiar ordinul de estradare al copiilor fú scris și semnat. De astădată însă bunul sentiment al tuturor desaproabă tirania stăpânei. Andre în calitatea sa de intendant ocupă o cameră în apartamentul rezervat servitorilor. Acolo copiii sei trăiră prinsoneri fără aer, fără esercițiu, mai totdeauna singuri. Djeule! ei vor muri, dicea numa sfâșiata de durere.

Cei doi frați ca să repareze urmările, ce lăsa-seră în inima mamei lor o juneță nefericită și o căsătorie fără amor, căci ea scia bine, că s'a căsătorit numai din noroc și nu ignora infidelitățile frumosului Sergiu Turgeneff.

Ivan deveni un mare scriitor, al cărui nume fú binecuvântat de glorie; Nicolae, cel mai mare, nesăménând lui Ivan, dar bine dotat și el, se căsătorii contra voinții d-nei Barbara cu o tineră verișoară, ce o iubia cu pasiune, părăsi armata, primi un post în administrațiune și mai mult încă învăță limbile străine, pe care le cunoscea admirabil. Mult timp mamăsa considera această legătură numai ca o simplă unire; în 1845 se duse la Petersburg pentru a încerca să despartă pe Nicolae de femeia sa; respinsă cu pierdere, ea plecă furioasă și nu se împacă decât numai un an înainte de moartea sa.

Această femeie slabă și nenorocită cu toată bogăția ei și cu toată atot puternicia muri la Moscva în 1850 în brațele fiului seu Nicolae și a ficei sale adoptivă.

Willie Black.

Trad. din „Le Figaro.“

rare. Pentru Austro-Ungaria, dice numita foaie, e valabil cuvântul, ce l'a dat, că nu vrea să tulbure pacea vecinilor. Însă dacă se vor concentra mereu și de aci încolo trupe rusești la granița austro-ungară vom fi siliți a lua și noi măsuri corăspunzătoare, spre a nu rămâne îndărăt față cu pregătirile de tot improvizate și amenințătoare ale vecinului.

„Neue Freie Presse“, ocupându-se în un articol de fond cu aceasta cestiune, dice între altele: Cei drept, vorbele comunicatului oficios le primim aji numai ca o prevenire, dacă însă s'ar întâmpla ca pentru fie care regiment, ce'l trimite Rusia, să se aducă un regiment austro-ungar la Galiția, dacă s'ar desvolta o emulațiune în pregătirile militare a acestor două state, atunci pacea europeană e cu mult mai amenințată de cât prin cele mai aprige discuțiuni ale diplomaților. Popoarele monarhiei sunt însă gata a-și sacrifica toate puterile lor contra invasiunii vrășmașe, dar ele doresc, ca această jertfă în adevăr să fie necesară, când e vorba de siguranța esistenței imperiului și de ajungerea celor mai mari scopuri ale politicii noastre.

Cum cearcă Rusia o întreprindere îndresneată, ca chiar acum să atace pe Austria? Evenimentele din lunile trecute din nou a asigurat pe principele Bismarck, că ura națională a rușilor contra germanilor îngăduie numai o apropiere a cabinetelor nu însă și o împăcare durabilă între popoare. Dacă s'ar ivi diina nefericită, în care Austria ar zăce sfărâmată, imperiul german ar trebui să stea față în față cu victorioasa Rusie și cu vrășmașul de moarte, cu Franca, fără a afla ajutor în întreaga lume. E lucru constatat, că Austria e spriginul cel mai puternic al puterii germane și chiar aceasta împregiurare în timpul din urmă a legat așa de tare alianța, încât ori ce atac îndreptat contra Austriei a fost privit în Germania ca un signal de luptă.

Dar dacă nu s'a nimicit întregul fundament al politicii austriace, atunci nu-i posibil, ca prin visita țarului în Berlin să se fi îmbunătățit relațiunile între imperiul german și cel rusec. Principele Bismarck a dis în parlamentul german, că Germania nu se poate dedica cu totul în serviciul politicii austriace. Acest enunțământ e la loc, cei drept, dar alianța, despre care s'a făcut amintire în cuvântul de tron și care a produs viu entusiasm, dovedesce, că aceste puteri nu mai în comun se pot apăra. Austria și în orient va purta numai o astfel de politică, care va fi recunoscută de Germania ca politică pentru păstrarea pozițiunii de putere mare, ea va urmări numai astfel de interese, pentru apărarea căroră va putea conta și pe puterea armată a Germaniei.

Cuvintele monarhului german: Noi voim pacea, dar decumva ne va ataca cineva, atunci... sunt un echo al comunicatului oficios și tocmai aceasta împregiurare nu ne lasă să ne putem esplica, pentru ce chiar acum Rusia plănuesce o ofensivă contra noastră. Se basează Rusia pe simpatiile franceșilor? atunci se va aprinde un foc, care chiamă la arme de ce milioane de oameni. Se basează pe forțele ei, atunci aceasta presupunere, ca să se împotrivescă cu ale Germaniei și Austriei, este numai o închipuire. Noi nu putem să prescriem o politică bărbaților noștri de stat, dice aceasta foaie, care se ne aducă la un duel cu Rusia, dacă însă ministrul Kalnoky teme siguranța monarhiei, trebuie ca și principele Bismarck să se îngrijească de amenințarea dela frontierele germane. Numai o completă armonie între politica austriacă și germană poate fi scutul monarhiei și ultima posibilitate, ce trebuie căutată pentru menținerea păcii în aceste timpuri grele. Înaintea acestei practice va ceda și Rusia. Și tot astfel continuă, apelând când la alianța cu Germania, când la bunele relațiuni, când la interesele cu acest imperiu și apoi închee: Bazați pe imperiul german ne temem încă de un rebel devastatoriu și înfricoșat, dar nu ne temem de nici un vrășmaș. De va ataca Rusia pe Austro-Ungaria va gusta și ascuțișul baionetului german. Pe aceasta ni se mai basează credința în menținerea păcii. Dar dacă aceasta credință ar fi deșartă, atunci monarhia se află în timpuri critice.

Concentrările de trupe rusești se aduc în legătură și cu influința, ce o joacă Rusia asupra Turciei. Nelidoff, ambasadorul rusec din nou cere dela Turcia, ca să plătească restanța datoriei din războiul ruso-româno-turc, pe când se scie, că finanțele Turciei sunt sleite. O scire telegrafică ne anunță, că Rusia îndeamnă acum earăși pe Turcia ca să ocupe Rumelia orientală.

Foile germane încă se ocupă în primul loc cu referințele dintre Rusia și monarhia noastră și comentează mereu scirile despre pregătirile războinice ale Rusiei. Caracteristic este un articol al jurnalului „Preussischen Jahrbücher“, care caută cheia crizei prezidențiale din Franca în Petersburg. Partida de rebel, dice, a silit în cele din urmă pe țar ca serios să se pregătească de războiu contra Au-

striei, căci încă înainte de izbucnirea războiului Franca va ține pe Germania în șach. La astea Grévy nu s'a învoit, de aceea a și fost resturnat. Tot astfel de împertășiri a făcut din Paris și „Kreutz-Ztg“.

Tocmai în momentul acest critic vine „Köln. Ztg.“ și spune, că reprezentanții ruși au primit o circulară rusească, și care cuprinde trei puncte esențiale, anume: Că principele de Bismarck și împăratul Alecsandru, după censurarea tuturor referințelor, au fost în pozițiune a constata, că nu e nici un motiv de încăerare între Rusia și Germania; că principele de Bismarck a declarat, că în afacerea bulgară va păstra cea mai completă neutralitate; că ambii au promis, că vor întreveni, ca presa oficioasă să nu mai arunce înjurii.

Negoțierile vamale ale monarhiei noastre cu Germania au ajuns la un rezultat favorabil. Convențiunea s'a încheiat însă numai pe o jumătate de an, ea se mai poate prelunghi însă, prelungirea se poate face cel mult pe un an de zile. De asemenea și cu Italia negoțierile s'au încheeat, guvernele au numai a subscrie noul contract. Acesta va intra în valoare cu 1 Ianuarie, 1888. Cu Svitzera încă se sperează, că se va putea închee convențiunea, deoarece prin convențiunea austro-italiană s'au îndeplăturat multe greutăți.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Agnita, în 23 Novembre v. 1887 Stimate dle redactor! În Nrii 114 și 115 ai diarului „Tel. Român“ din anul curent, s'au publicat o corespondență a p. Nicolae Moldovan, preot la Vărd ca al doilea răspuns sau duplică la corespondența sau replica mea publicată în Nr. 88. Precum se vede din terminii cei de tot cofăreși ai cestionatei corespondențe, e mai imposibil a mai sta de vorbă cu un astfel de corespondent. Densul în cele două răspunsuri ale sale, pe rând recunoaște multe din cele afirmate de mine, și din peană-i scapă cuvântul, că acelea nu sunt adevărate. În primul răspuns afirma că, pentru aceea n'au răspuns nici în 40 de zile, pentru că-i dechiarase protopresbiterul nostru a răspunde densul; acum dela replica mea până la duplica densului au trecut tocmai 2 luni și nu spune, ce l'a împedat a scrie așa târziu, se vede, că atâta timp ia fost de lipsă până au putut nascoci atâtea neadevăruri.

Densul recunoaște: că scrie particularilor pe plată, dară nu calumniază; recunoaște a fi făcut vecinului seu cererea de ajutor care se nu i-se comunice prin protopresbiterul seu; recunoaște că, suplică în tot anul după ajutor la ministru cu desconsiderarea concludusului sinodal, dară, pentru aceea el tot scie îndruma pe alții la observarea legii. Unde crede, că poate minți după plac, spune toate pe lung și pe larg, dară unde-i e teamă, că va fi dat de gol, atinge cestiunea numai cu două trei cuvinte. Acestea în general.

În special mărginindu-me la corespondența din Nrii 114 și 115, lăsând apărarea altor persoane pe seama lor, mă voi mărgini numai la purul adevăr.

Părintele Moldovan dice: „Dar de ce să scap teafăr doară de neadevărurile dtale?“ dice mai departe, că densul ș'a căutat originalul și în acela se afla scris în anii trecuți și nu în anul trecut, dară aceea puțin impoartă. Naiv om mai poate fi părintele Moldovan, densul crede că eu am trebuit să mă orientez după originalul densului și nu după cele publicate, și nu este de importanță, că nu am scris în anul trecut, când susține că eu sunt avocatul protopresbiterului, care numai în anul trecut ocupase acest tract; de importanță este pentru mine și public, ca să se scie că eu n'am stat în serviciul nimerui, când am scris — căci atunci nici după nume nu cunosceam pe acela, ce s'ar crede, că și în anul trecut l'am apărât.

În al cui serviciu am stat când am scris pamfletele după cum le numia preoțișea, atunci densul scie, dară nu voesce a mai desvâli trecutul, preste care au tras dungă de mult. Tocmai aceea era lucrul principal, ca să spună p. Moldovan, să arete publicului, că eu sunt un om, care me pun în serviciul aceluia, care dă mai mult, și prin urmare sunt acela, care nu scriu după convingerea mea, fără pe pofta celui ce-mi plătesce. Care preoțișea numia corespondințele mele pamflete, afară de dvoastră și cea din Ruja, p. Moldovan!

Deși susține în mai multe locuri, că eu sunt avocatul protopresbiterului, totuși acum recunoaște p. Moldovan că, scriu pe socoteala mea, și resplata îmi este speranța sau visul, care sub administrația socrului seu nu mi l'am putut ajunge, fiind bazat pe iluziuni netemeinice. Și aceasta afirmațiune ar fi de interes public, ca să se scie, ce speranță sau vis nu mi-am putut realiza, și aceasta eară ar fi un argument tare pentru densul, prezentându-me pe mine ca pe un om dominat totdeauna de speranțe și visuri deșarte; dară p. Moldovan trage și preste aceasta o dungă, ca preste un lucru trecut în domeniul trecutului, nu pentru că doară ar avea să spună ceva rău despre mine, dară ar fi silit a constata ceva ce-mi servește spre laudă.

Spre chiarificarea lucrului, ca să fie înțeles de publicul cetitor mi voi permite dară a spune eu, care a fost speranța mea basată după părerea p. Moldovan pe iluziuni

netemeinice, și care tot după așa părere ar fi o crimă, când ea s'ar realiza sub actualul protopresbiter. Ea s'ar cuprinde în puține cuvinte, dacă și părintele Moldovan s'ar mulțemi cu puține: M'am interesat prea mult de naintarea învățământului! Dară ca să nu mi se poată contradice și aci, că vorbesc neadevăr, voi reproduce mai în jos și documente, pîn care voi proba că fostul admtnisitor protopresc era pe aci să se facă complice la crima mea.

(Va urma.)

Procesul

urmat între comuna gr. or. română și cea grecă din cetatea internă a Brașovului în privința bisericii gr. or. cu hramul St. Treime din acel loc.

(Urmare.)

Prin acest demers s'a dat procesului acea nouă direcțiune, despre care am pomenit mai sus. După cum am arătat mai sus procesul până la anul 1794, după cum se vede din deosebite petițiuni și mai cu samă din cercetarea contelui Nemeș s'a tractat între două categorii de neguțatori, între neguțatorii civi și între neguțatorii aparținători companiei grecesci, amândouă categoriile erau omogene după religione, dar eterogene după naționalitate, fiindcă și una și alta consta mai cu samă din români și greci de legea gr. orientală.

Prin cercetarea lui Fronius și după cum am arătat mai sus pentru interese politice săsesci sus-numita grupare de partide se schimbă, prefăcându-se cele două partide de colorit confesional în două partide naționale, români și grecii, fără ca unii sau alții să fie motivat aceasta nouă grupare de partide procesuante.

Comisarul Fronius așternu operatul cercetării cu raportul seu guvernului transilvănean, eară guvernul cu un raport separat al seu dsosebit îl așternu cancelariei aulice.

În acest raport cu datul 24 Septembrie, 1795 Nr. 1911 guvernul transilvănean biciuesce fără cruțare modul necorect de procedere, urmat de Fronius în sus-numita cercetare.

Raportul guvernului susținea, că Fronius în urma mandatului primit dela autoritățile superioare n'a fost îndrept a-și estinde cercetarea s'a asupra fundărei bisericii și astfel a deschide cestiuni deja resolve, ci era dator a se restringe numai la punctele de gravamen, sulate de unii membrii ai bisericii în contra episcopului Gerasim Adamovici, că acest episcop a purces foarte corect, susținând dispozițiunile autorităților mai inalte, în fine, că Fronius în cercetarea sa a părținit pe greci „in favorem graecorum questiones pro basi operis positas concinaset.“ Deci propune guvernul, ca să se respingă acuatorii cu gravamenele lor nefundate, ear episcopului local să se dea laudatorium.

Dar aceste păreri ale guvernului din Transilvania nu avură trecere la cancelaria de curte din Viena, fiindcă cestiunea ajunsese spre referare în mâna consiliarului Kronenthal, sas din Brașov, care înțelese tendința și interesele compatrioților sei sasi din Brașov și le făcu de ale sale.

Afară de acestea se mai ivise un incident, care influința direcțiunea, ce avea să ia rezolvarea cauzei.

Binefăcătorul Panajot Hagi Nica, care ajutase la facerea bisericii cu 6000 piastri, și care în cercetarea făcută de contele Franz Nemeș cu șase ani mai nainte dechiarase hotărit, că el a dat sus-numita sumă pentru a se face o biserică pentru toți creștinii de legea gr. or. din cetatea internă a Brașovului și care se ținuse totdeauna de partida fundatorilor și a cetățenilor gr. or., acel binefăcător dic, după cum se vede din actele procesuale, se certase cu unul dintre fundatori adevă cu Constantin Dsanly și din aceea cauză pe timpul lui Fronius trecuse în partea companistilor.

Deci spre a ajuta pe companisti într'o petițiune adresată autorităților politice dechiară, că și-a schimbat părerea de mai nainte și că acuma doresce, ca biserica cea nouă să fie a companistilor.

Dechiară mai departe, că are intențiunea de a mai face două fundațiuni la nou înființata biserică una de 10,000 fr. pentru scoale și alta tot de 10,000 fr. pentru seraci, că aceste 20,000 fr. îi va depune la cassa de războiu din Viena pe lângă interese numai de 4%, însă toate acestea le face numai sub o condițiune, dacă biserica menționată se va da pe mâna companistilor greci, altminterlea se va întoarce cu bani cu tot la Bucuresci.

După cum se vede, consiliarul Kronenthal se află față cu două dorințe, una a concetățenilor sei sasi din Brașov, de a scoate pe români din biserica din cetatea Brașovului, care trebuia să i conviă, și alta a lui Panajot Hagi Nica, de a se lua biserica din mâna civilor și a se preda companistilor greci, pe care încă nu o putea desconsidera deoarece 20,000 de fr. pe acele timpuri, când Austria era încurcată

in război cu Franța și când lipsa de bani era mare, nu putea să lase din mână cele 20,000 franci a le lui Panajot Hagi Nica. Deci fără a ține cont de faptele și actele fundamentale, întorcându-se și trăgând din premise false consecințe false, făcând propuneri Maiestății sale împăratului și regelui Franz I, prin care se satisfac ambelor cerințe suspomenite, care propunerea a și primit încuviințarea regelui rău informat, și s'a edat rescriptul cu data 30 Septembrie 1796.

Din acest rescript, prin care se rezolvă cercetarea lui Fronius estragem următoarele trei puncte remarcabile:

1. Fiindcă biserica este făcută de greci, de aceea este proprietatea lor eschisivă dice rescriptul, pecând după cum am arătat, constatat este, că între fundatori cel puțin unul Cristofor Mihael a fost român, și că biserica s'a încuviințat și s'a făcut pentru o comună gr. or. în majoritate română.

2. Biserica și averea ei să se administreze de compania grecească, dispune rescriptul, și astfel să ia administrațiunea din mâna acelor, cari au înființat-o și o dă acelor (companistilor), cari după cum însuși la deosebite ocazii mărturisiră nu numai că n'au ajutat cu nimica la facerea bisericii dar se opuseră din toate puterile ca să nu se înființeze. Dar așa a fost dorința lui Panajot Hagi Nica.

3. Preotul român este de prisos, deoarece românii au biserici destule în suburbii, deci se cascadează acest preot și românii să meargă la bisericele din suburbii, cerând trebuința însă, un preot din suburbii să provadă necesitățile religioase ale românilor din cetate. Aceasta ordonă rescriptul, pe când constatat este, că fundatorii în tot decursul timpului s'au luptat din toate puterile pentru aplicarea limbii române și a preotului român în biserica din cetate.

Dar aceasta dispozițiune era reclamată de interesele politice ale sasilor.

În fine în sus-numitul rescript se adeveresc primirea celor 20,000 fr promiși și dați de Panajot Hagi Nica.

Iată un rescript prin care din interese politice și banali, cari nu stetea în nici un causal cu obiectul însăși, s'a comis în cale administrativă cea mai eclatantă spoliatiune de drepturi în toate direcțiunile.

Dintr'o accidentă, adică dintr'o ceartă ce se escase între o parte a membrilor comunei bisericesci și între episcopul local, ceartă, care pe românii ca atari nu îi privea, acestia sunt desbrăcați de dreptul lor la aceea biserică, care era făcută de ei și după voința fundatorilor manifestată de atâtea ori cu cea mai mare claritate, înființată mai cu samă pentru ei, fără ca să fie întrebați și fără ca să li se fi dat ocaziune să se apere dreptul lor.

Prin acel rescript s'a vătămât totdeodată și art. de lege LIV din anul 1790/1, prin care se dispune, că ori ce fundațiune să se administreze și să se folosească conform tendinții fundatorilor „ad mentem fundatorum.”

Măi tare a fost lovit prin despomenitul rescript fundatorul Cristofor Michael, care se afla încă în viață la sosirea rescriptului și care deși fundator, nu numai că a fost eschis dela administrațiune, ci împreună cu ceilalți români a fost scos chiar din aceea biserică, pe care în parte a clădit-o el din avere sa și cu ostenele sale; și el a fost trimis la bisericile din suburbii.

Dar așa era timpul, față de români toate erau permise. (Va urma.)

Varietăți.

* (Promovare.) Dlu Petru Span, cleric absolut și stipendist al consistorului arhidieceșan, după cum ni se scrie, a fost promovat de doctor în filosofie la universitatea din Jena. — Felicitările noastre sincere!

* (Himen.) Dl Ioan Herțioaga, învățătoriu la școala gr. or. rom. din Sighișoara s'a încredințat de scapă pe d-șoara Floarea Babeș, fca reposatului preot din Sas-Daia.

* (Desvălirea unui monument.) În anul viitor, Maiu 13. n. se va face în Viena desvălirea solemnă a monumentului înțeleptei și energicei împărătesse Maria Teresia, care a condus frânele guvernului monarhiei noastre, cu atâtea bărbăție, încât abia se poate spera dela o femeie. Piedestalul pe care se va așeza imponentul monument, este pe deplin lucrat; tot asemenea și celelalte părți ornamentale până și lanțurile, cari vor încinge monumentul sunt executate din bronz foarte frumos. Mai multe basreliefuri, figuri alegorice și trei statue de călăreți sunt așezate la locul lor, afară de statua unui călăreț, ce prezintă pe contele Khevenhüller. Impregiurul monumentului vor fi patru fântâni ornamentale, lucrate de mai mulți sculptori iscusiți din marmoră de o deosebită calitate, foarte rezistentă contra puterii nimicoare a timpului. Monumentul

va fi atât în sine cât și în părțile sale așa întocmit, încât privindu-l să reamintească întreaga perioadă de guvernare a împărătesei și în tot decursul anului nu va fi desvălit, așa că în tot timpul va putea fi admirat.

* (Necrolog.) **Ioan Furdui**, paroch gr. or. din Peleş, în protopresbiteratul Câmpenilor, a reposat la 21 și s'a înmormântat la 24 Novembre a. c., având 69 ani de viață, 46 ani de preoție, tată a 9 fi, moș mai la 60 nepoți și strămoș la 4 strănepoți un părinte, ce s'a străduit mult pentru creșterea fiilor sei. Fie-i corpul odichnit și sufletul mântuit.

* (Cas de moarte) **Petre Ispirescu**, cunoscut publicului și sub modesta iscalitură „Culegătorul tipograf” s'a mutat la cele eterne. În el perde literatura populară pe unul dintre cei mai de frunte reprezentanți, ear tipografia academiei române pe șeful ei, și tipografia români pe modelul lor tipograf. Născut la 1830 în Bucuresci, Petre Ispirescu, după ce a învățat cunoașterea literilor la doi dascăli și apoi cântările bisericesci, în vârstă de 10 ani și a început activitatea ca elev în tipografia lui Carcalechi și a lucrat pe rând în tipografiile lui Eliad Rădulescu, Copainic, Boerescu și C. A. Roseti; ear în urmă ajunse proprietarul tipografiei academiei române.

Urmas demn alui Anton Pan, Petre Ispirescu s'a consacrat o parte a activității sale pentru îmbogățirea literaturii populare. Scopul scrierilor lui ca și ale lui Anton Pan a fost, ca să deștepte în clasele de jos gustul de cetit, ear pe clasele înalte să le delecteze în cumințiile poporului român. Scrierile lui P. Ispirescu sunt apretuite din partea străinilor și în limba franceză le a tradus eruditul profesor E. Picot. Mai însemnate din scrierile lui P. Ispirescu însemnăm: *Basme*, două volume. *Snoave*, un volum. — *Dicături sau proverbe românesci*, un volum preste 3000 de proverbe. — *Jucării și jocuri de copii*. — *Pilde și peste 200 de ghicitori*. — *Povestile unchișului sfătos*. *Isprăvile și viața lui Mihail Viteazul*. *Istoria lui Stefan cel mare și cel bun*. *Viața și faptele lui Vlad vodă Teșes*.

Aceste scrieri voia bătrânul „culegător tipograf” să le ede în 7 volume, nemiloasa moarte însă nu i a îngăduit să și vadă opera terminată. La înmormântare s'a ținut mai multe discursuri, dintre cari cu deosebire al dlui Gr. Tocilescu ca reprezentant al Academiei române, a emoționat sufletele, și a stors multe lacrimi ascultătorilor.

* Intre locuitori comunei Cojocna domnesc mari ne înțelegeri și certe din cauza comasării. S'au întâmplat mai multe focuri în timpul din urmă, cari se atribue acestor turburări.

* (Veste îmbucurătoare.) În Sâmbăta trecută serbară turcii amintirea marelui profet Mohamed. Sultanul, care a luat parte la această mare festivitate, când părăsi moșea, spre a se duce în palatul său, fu întâmpinat de ministrul său de finanță, care plin de bucurie, așa spun foile din Turcia, i anunța, că deficitul în cassa statului va fi de un milion în anul următor. Scirea aceasta îmbucură pe Sultan în același mod ca și pe ministrul său de finanțe.

* (Cutremur.) Un cutremur înfricoșat a sgu-duit în noaptea de 2 Decembrie n. o parte a provinciei din Italia, Calabria. Dintre localitățile bănuite de cutremur mai mult au suferit Iuscaldo și Bisignano. După scirile ultime orașelul Bisignano este cu totul prefăcut în ruine. Mai mult decât 900 case și preste 30 morți și o mare mulțime de răniți au devenit pradă înfricoșatului flagel. O mulțime de indiviți au ramas sub cerul liber, înspăimântați de cele întemplete umblă rătăcind fără nici o îngrijire. Până la o mare distanță urmările cutremurului au fost tare funeste. Chiar și linia ferată Cosenza-Sibari a suferit daune, fiind mai multe edificii atât de ale pădătorilor de noapte, atât și alte edificii din gară surpate. Guvernul italian și mai mulți marinimoși au trimis îndată ajutor celor nefericiți pentru alinarea suferințelor lor. Dauna totală, produsă prin cutremur se urcă la un milion franci. Oamenii în fuga lor de periclu, tocmai când se credeau mântuiți, erau turtiți de câte o zidire, ce se surpa. Un preot, voină a-și lua mantaua sa din casă, ca așa se fugă la eșire și acoperit de fasada bisericii din apropiere. Un soldat fiind scos din ruine încă viu, a început să fugă ca un nebun. O mulțime de casuri sfâșietoare de inimă s'au întâmplat în urma acestui cutremur.

* (O episodă din viața fostului președinte al Franciei Grévy.) Regele Spaniei, Alfonso în urma unui tractat între Franța și Spania, luase hotărârea de a oferi președintelui republicii ordinul „velerului de aur”, cea mai înaltă distincțiune, ce se poate da din partea Spaniei. După statutele acestui ordin, cel ce l'primia, trebuia să solvească pentru inducerea în matricula celor distinși

cu acest ordin o tacsă de 20,000 franci. Scirea aceasta fu împărțită presidentului Grévy. „Pentruce nu mi s'a spus mai înainte,” dișe liniștitul și chibzuitul Grévy „ca să resping această distincțiune. Ce lipsă am eu d'un asemenea ordin? Numai 20,000 franci! General Pittie! Aflați un preteșt spre a respinge gluma aceasta. Eu nu solveșc această sumă odată pentru totdeuna!”

Grévy refușă de a solvi tacsă amintită și cu aceasta și primirea ordinului. Afacerea aceasta îndată fu audită și în Madrid. Ministerul de aici se afla în o mare perplexitate și nu cuteza a încunoșciința și pe regele, că nunțul frances a adus scirea, că președintele nu vrea să solvească tacsă de 20,000 franci. De neplăcuta pozițiune, în care fu adus ministerul spaniol prin procedura lui Grévy, fu scăpat prin aceea, că tacsă de pricină se solvi din un fond secret al ministerului afacerilor esterne al Franciei, prin ceeace și primirea înaltului ordin se făcu cu toată pompa. Președintele deplin mulțamit surise când nunțul spaniol îi puse pe pept frumoasa decorațiune. După ce de față se depărta președintele retrăgându se în chilia micii sale nepoate, dișe: „Veți, aici ai o jucărie frumoasă și efină.”

* (La avere se gășesc moscenitori.) Inainte cu vr'o câteva luni muri în Florența un funcționar tunesian, care lăsând după sine o avere considerabilă de 18 milioane. Numele acestui funcționar era Hussein Pașa și din motiv, că orașul Florența îi plăcea în un mod deosebit, l'preferă, de a petrece aici în tot decursul vieții sale. Murind acum nu lăsă după sine nici un testament, că cine se moștenească cele 18 milioane. După legile țării sale adevă a Tunisului, averea trebuia să fie a statului. Aceasta însă nu se întemplă, căci se iviră în curând moscenitori, cari pretinseră susmenționatele milioane. Intre pretendenți se iviră mai întâiu două fete tinere, cari dișeau, că sunt ficele răposatului, însă neputând documenta aceasta, pretensiunea lor fu delaturată. În zilele trecute însă se anunță un june, care servia în o cafenea dișend, că lui îi compete dreptul de moscenire, căci Hussein Pașa, a fost tatăl său, trăind în tinerețe cu mama lui în intime relațiuni. Mama acestui tinăr fiind în viață, fu interogată de un avocat, cum stă lucrul și ea nu numai a afirmat ci a și documentat, că ea a trăit în relații cu Hussein Pașa.

Tinărul pretendent este cunoscut în Florența sub numele de Pietro Pașa, care nume l'căpeta el atunci, când fu dus în casa copiilor aflați fără nici o îngrijire. Când ca copil fu predat în această casă, s'a dat dimpreună cu el și un mic bilet, pe care era scris numele lui, ca așa devinind mare, să și cunoască originea.

Afacerea aceasta în Florența formează obiect de conversațiune.

* (O invențiune.) Locotenentul R. Kopečki din al 6-lea regiment de călărași din Focșani, a inventat și făcut un nou sistem de lampe, care sunt inesplosibile, căci la cea mai mică schimbare a lampei din linia verticală se stenge.

Lampa de lucș cu fitilul rotund putându-se mări lumina dela 20 până la 80 de luminări, care perđându și linia verticală, fitilul cade în jos, aerul este astupat în tubul dinlăuntru pe jos precum și pe d'asupra, se poate întoarce în ori-ce fel; gasul seu oleul, nu are pe unde curge.

Lampa cu fitilul drept, având lumina dela 5 până la 20 luminări, se stinge tot singură, când părășese linia verticală, adică când va fi cât de puțin mișcată în ori-ce parte, căci fitilul flacărei este prins de o pensetă, ast-fel îl strânge și numai poate arde; această lampă făcută de tablă, materialul nu costă de cât cel mai mult 1 leu 50 bani, prin urmare va putea fi cumpărată de cel din urmă sêrac, scăpând de pericolele, ce adese ori se întemplă, arđend din cauza lampelor esistente până astăzi.

* (Bibliografic.) *Az Etimologicum magnum Romaniae és az ősszehasonlító nyelvészeti jelene Romaniában*. (Etimologicum magnum Romaniae și presente filologiei comparative în România) este titula unei broșure, de Nicolau Putnok, apărute în editura și sub auspiciile academiei ungureșci de sciințe în Budapeșta. Tipariul Franklinterusulat: Prețul 20 cr.

Aceasta broșură este chemată a face cunoscută lumea ungurească cu rezultatele nisuițelor românilor pe terenul limbistic. Domnul profesor dela gimnasiul de stat de aici, Putnok, a fost fericit a sci afla calea cea mai potrivită spre a atrage atențiunea academiei de sciințe din Budapeșta asupra bărbăților de sciință români, și și-a ales terenul cel mai mănos, pe care ne pot urmări și scriitorii unguri, adică rezultatul cercetărilor filologice.

În broșura sa domnul profesor introduce pre cetitorii sei în istoria literaturii românesci, se ocupă în detaiu apoi cu dl B. P. Hașdeu, pe umerii căruia zace greua sarcină, la care l'a pus încrederea academiei române din Bucuresci, împărțășese cetitorilor modalitatea urmată de domnul Hașdeu la

inceperea lucrării, apelul cu diversele întrebări, către publicul român, proporțiunea în originea cuvintelor românești după clasificarea făcută de Cihac $\frac{1}{5}$ latină, $\frac{1}{5}$ turcească, $\frac{2}{5}$ slavă și $\frac{1}{5}$ mestecată (maghiară, nemțească, albană etc.); lasă cu totul la o parte cestiunea etnografică, și se ocupă cu întrebări filologice, luând la unele derivațiuni pozițiune față cu lucrarea filologilor români.

Noi felicităm din inimă pe domnul profesor Putnokky pentru acest frumos început, și ne bucurăm, că lucrarea d-sale cetită în secțiunea literară a academiei de științe ungueresci din Budapesta, a fost tipărită cu spesele și îngrijirea academiei, care e dovadă, că cel puțin pe teren cultural e posibilă și la noi o înțelegere.

Spre îngrijirea dinților sănătoși și atacați se recomandă în mod deosebit preparatele dentale cosmetice renumite și probate încă de mult ale medicului dentist ces. reg. de Curte Dr. I. G. Popp în Viena I, Bognergasse Nr. 2; a cărui apă de gură anatherină, pastă de dinți și pravuri de dinți s'a bucurat totdeauna de cea mai însemnată trecere și de cea mai mare plăcere până în cercurile cele mai largi și cele mai înalte, fiind ele cele mai escelente mijloace pentru curățirea și conservarea dinților, gingeiilor, ceriului gurei; la o întrebuințare regulată zilnică se prețuesc de cel mai strălucit și admirat prophilectic. Se atrage însă atențiunea, că preparatele veritabile ale med. Popp se fie înzestrate cu marca de deposit, deoarece falsificatele de cele mai multe ori conțin amestecături ruinătoare sănătății.

Bursa de Viena și Pesta.

Din 9 Decembre n. 1887.

	Viena	B-pesta
Renta de aur ung. de 6%	89.50	99.50
Renta de aur ung. de 4%	84.60	84.35
Renta ung. de hârtie	95.25	95.—
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung.	—	—
II emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer orient. ung.	—	—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer oriental ung.	99.—	99.—
Obligațiuni ung. de rescumpărarea decime de vin	123.—	123.25
Sorți unguerești cu premii	149.50	149.—
Imprumutul drumurilor de fer ung.	5.93	5.94
Galbin	9.98	9.99
Napoleon	61.90	61.85
100 marce nemțesci	126.20	126.01
London pe (poliță de trei luni)		

Nr. 343.

[1749] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea parohiei vacante de clasa a III-a Teiu cu filiile Lăsău și Grind, protopresbiteratul Dobrei, se scrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român.”

Emolumentele;

1. $\frac{1}{2}$ sesiune pământ arător și fânaț la Teiu cu venit curat anual calculat . . . . . 50 fl. — cr.
2. Un fânaț la Lăsău, numit Dealul Lăsăului . . . . . 40 fl. — cr.
3. O parte de pădure la Teiu anual . . . . . 10 fl. — cr.
4. Drept de pășunat pentru câte vite va ține fiitorul paroch . . . . . 20 fl. — cr.
5. Dela 184 familii câte două măsuri de cucuruz cu coceni, calculate la 50 cr. . . . . 184 fl. — cr.
6. 9 măsuri fasole . . . . . 13 fl. 50 cr.
7. 184 fuioare . . . . . 4 fl. — cr.
8. Stola usuată după calculul mediu circa . . . . . 88 fl. 50 cr.

Suma . . . . . 410 fl. — cr

9. Casă parochială. Aceasta nefiind încă edificată, comuna bisericască până atunci va pune la dispozițiunea fiitorului paroch cuartir gratuit.

Doritorii de a concurge la această parochie au a și substerne petițiunile lor la subscrisul oficiu protopresbiteral instruite conform regulamentului pentru parochii.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Dobra în conțelegerea comitetul parochial.

Dobra, la 1 Octobere, 1887.

Romul de Crainic, protopresbiter.

[1752]

1—6

Vinuri roșii de Verșet

vechi de mai mulți ani a fl. 15 — fl. 17 — fl. 20 — și fl. 25 pro hecl. Ori ce cuant se espedează, cu toate acestea se recerează unde e posibil pentru trimiterea de vase goale, deoarece ce aici e lipsă de vase.

Roth Lipót în Verșet.

In urma esceleței și putericei calități de vinuri garantez, că acestora gerul nu le strică nimica.

Picăturile lui St. Iacob.

Se întrebuințează ca mijloc spre deplină și sigură leuire contra tuturor suferințelor de stomach și de nervi, chiar și contra boalelor, cronice, catar de stomach, slăbire de stomach, colică, junghiuri, mistuire neregulată, tresaltare, batere de inimă, durere de cap etc. **Picăturile lui Iacob**, destilate conform receptului peregrinilor monăstirei Actra din 22 de plante de cură radicală din orient, unde și ați fie-care se întrebuințează cu cel mai mare succes spre cură, stipulă prin compunere la întrebuințarea picăturilor rezultat sigur.

Prețul: 60 cr., o sticlă mare 1 fl. 20 cr. v a., pe lângă trimitere ori asigăniune. **În toate farmaciile se află;**

Deposit principal: M. Schultz, Hannover, Eschenstrasse 6. [1452] 22—26

Nr. 357 B.

[1751] 1—3

CONCURS.

Pentru întregirea vacantei parochii de clasa a III-a din comuna Ineu, protopresbiteratul Solnocului, se scrie în sensul ordinului consistorial dto 29 Septembrie 1887 Nr. 4004 B. pentru a doua oară concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare.

Emolumentele sunt:

1. Una merță de cucuruz nesfârmat dela 100 familii a 50 cr.; 20 fl.
2. Dela 100 familii una și de lucru cu palmile a 20 cr.; 20 fl.
3. Folosița cimiteriului în mărime de 605 □ a 3 fl., anualiter.
4. Stolele usitate, cari calculate

după calculul mediu a lor 5 ani din urmă dau un venit anual de 30 fl. 20 cr., preste tot suma de 104 fl. 20 cr. v. a.

Doritorii de a concurge la această parochie vacantă vor ave a și inainta suplicele instruite conform statutului organic și regulamentului pentru parochii până la terminul sus arătat la subsemnatul oficiu.

In conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Cupșeni, în 15 Octobere, 1887.

Oficiul protopresbiteral gr. or al Solnocului.

Samuil Cupșa, protopresbiter.

IOSIF GAVORA.

Pentru lucru eminent și gust bun la esposițiunea regnicolară din 1885 din Budapesta, distins cu medaila cea mare a esposițiunii.

In Budapesta, strada Váci, Nr. 17.

Recomand obiectele necesare pentru ajustarea bisericilor și capelilor pentru prețurile cele mai moderate, și lucrute cât se poate mai frumos: Anume:

Odăjdii, felon și altele, după ritul greco-oriental.

Prapori și stindarde pentru reuniuni.

Stindarde pentru pompieri, copii descoală, reuniuni industriale, reuniuni de cântări și reuniuni de înmormântare.

Statue, polican-dre, potire și chipuri sfinte, sfesnice pentru altariu și de părete, candel. Iconostase, chipuri pentru frontariu. În mormântarea, Domnului, etc. etc.

Primesc repararea hainelor vechi precum și aușirea și argintărirea pe lângă prețuri moderate.

Cusături cu aur, argint și mătăsă și haine bisericesci, cusute cu fir de aur, argint și mătăsă.

Dantele bisericesci. Învêlitoare de prestol. Mărfuri bisericesci. Damaste etc.

Punctualitatea mi o pot adeveri prin mai multe stete de epistole de recunoscintă.

Cataloge de prețuri la dorință trimit libere de post-port. [1744] 1—30

Ori ce dureri de dinți dispar cu totul,

prin folosirea celei mai vestite în lume și nefalsificate

apă anatherină Dr. POPP,
de gură a

medic dentist ces. reg. de curte.

Ori cărei alte ape de dinți e a se preferi ca preservativ contra tuturor boalelor de dinți și de gură.

Apă probată pentru galgarisare la boalele cronice de gât și îndispensabilă la întrebuințarea apelor minerale. — O sticlă mare fl. 1.40, una de mijloc fl. 1 și una mică cu 50 cr.

Efectul se garantează pe lângă observarea acurată a îndrumării de întrebuințare. În legătură cu apa de gură și a pravului de dinți sau pastei de dinți a drului Popp, se conservă totdeauna

dinții sănătoși și frumoși,

ceea ce e de cea mai mare importanță pentru conservarea unui stomach sănătos.

Plumbul de dinți al Dr-lui Popp

este cel mai bun mijloc de a plumbul singur dinții gănuși, prin ceea ce de cele mai multe ori se înlătură mirosul cel greu.

Săpunul de erburi al Dr-lui Popp

folosit cu cel mai bun succes contra tuturor zgrăbunțelor de pe pele și se potrivese foarte escelent pentru scalde.

Prețul

- Pastă de dinți aromatică în dăraburi 35 cr.
- Pastă de dinți anatherină 1 fl. 22 cr.
- Pravuri de dinți vegetabile a 63 cr.
- Pastă de dinți a fl. 1.—
- Săpunul de erburi a 30 cr.

Se atrage cu deosebire atențiunea d'a preveni contra procurării de apă de gură anatherină falsificată, din cauză că aceea în cele mai multe casuri conform analizei conține amestecături pagubitoare sănătății.

Comande prin epistole se efeptuează pe lângă rambursă postală.

Deposit principal în Viena, I, Bognergasse Nr. 2, precum și în toate farmatiile droguerile și parfumăriile din Transilvania și România. [1593] 12—16

„Prăvălie din Viena“

pentru haine bărbătesci și femeesci

această prăvălie trimite Jachete foarte elegante, moderne, solide, bine lucrute și frumos ajustate

pentru bărbați și femeei,

pe sezonul de toamnă și eamnă, pentru prețuri necredut effine, adecă numai pentru fl. 1.80 în cea mai fină și elegantă ajustare; pentru fl. 2.50 cea mai frumoasă, mai modernă, mai caldă și mai sănătoasă haină de muere și bărbat; hainele sunt produțiunea de fabrică pentru Jachete bărbătesci și femeesci, de rangul prim, premiată la mai multe esposițiuni. La acestea dau cămeși normale, calde, pentru bărbați și femei, potrivite, după sistemul profesorului Jäger, făcute din lână deasă și fină, cea mai bună calitate bucată fl. 1.50, ismene normale, pentru bărbați și femei, cea mai fină calitate, de bucată fl. 1.50. Ciorapi normali, cea mai bună calitate, părechia 40 cr., ciorapi mici, părechia 30 cr. toate acestea recunoscute de sănătoase pentru folosire.

Un rând complet din acestea pentru bărbați și femei, și anume: I. Jacheta elegantă, I. cămașă caldă, I. păreche de ismene calde, I. păreche de ciorapi mai

lungi sau mai scurți costă numai un preț necredut de ettin și anume fl. 4.70; în o ajustare de tot elegantă fl. 5.70. La comande ajunge observarea: de statură mai mare, mijlocie sau mai mică.

Calitatea adevărată, bună și solidă numai la mine singur se află. Trimiterea se face prin rambursă (Postnachname) sau și prin trimiterea prețului înainte.

Adresa:

„Wiener Kaufhaus“

Anton Gans, Wien, III., Kolonitzgasse 6./St.

[1743] 3—8